

Waardevolle ontmoeting

Waardevolle ontmoeting

Het werk van Epafra werd
mede mogelijk gemaakt dankzij:

- ▶ Ministerie van Buitenlandse Zaken
- ▶ Ministerie van Justitie en Veiligheid
- ▶ Kerken en diaconieën
- ▶ Projecten in Nederland
- ▶ KNR - ordes en congregaties
- ▶ Diverse fondsen
- ▶ Haëlla stichting
- ▶ Ds. J. van Dijk Stichting
- ▶ Stichting Zonneweelde
- ▶ Stichting Pharus
- ▶ Stichting Rotterdam
- ▶ Stichting van den Brink Houtman
- ▶ Maatschappij van Welstand

Inhoud

Citaat van een gedetineerde: H. Peru	5
Voorwoord	6
Inleiding	8
Schrijven met gedetineerden	11
Kees Geluk, Lokaal geestelijk verzorger in Costa Rica	12
Scholing en webinars in 2021	13
Wim Blokhuis, Geestelijk verzorger in Kroatië	14
Impactonderzoek	15
Hoop in je Cel	16
Kerst en Kindercadeauproject	18
Paasgroetenactie	19
Media en communicatie	20
Citaat van een gedetineerde, bijna ex-gedetineerde: R. Spanje	22
Activiteiten	23
Irene Elbertsen, Geestelijk verzorger in België	24
Frits Langeraar, Geestelijk verzorger in Duitsland en België	25
Tijdschrift Comeback	26
Financieel overzicht	28
Overleden	30

Citaat van een gedetineerde:

Beste mensen van Epafraas,

Allereerst mijn dank en waardering voor wat u doet: deuren op een kier zetten, hersens laten denken en een beetje warmte rondsturen naar gevangenen die soms in barre omstandigheden verblijven.

En dan een ‘stukje Nederland’ tussen de post vinden...

Ik heb in veel opzichten ook een fantastisch leven gehad en bid elke dag dat ik mijn liefde voor het leven nog met velen mag delen. Maar die herstart kan ik niet alleen maken: kunnen jullie me daarmee helpen? Alvast mijn dank!

Vele groeten uit een zeer droevige en slechte omgeving.

H. Peru

Voorwoord

In de geestelijke verzorging die Epafraas biedt aan Nederlandse gevangenen gaat het om het levensverhaal van de gedetineerden. Hoe ben ik in de gevangenis terecht gekomen? Hoe kan ik goedmaken wat verkeerd gegaan is? Is er nog toekomst? Wat geeft me houvast? Waar ben ik bang voor?

Het kan gaan om schuldgevoelens, verdriet en twijfels, maar ook om verlangens en hoop. Het vertrouwelijk gesprek daarover met een geestelijk verzorger leidt tot *Waardevolle ontmoetingen*. Geloof of levensbeschouwing helpt dikwijls om bronnen van kracht te vinden en weer verder te kunnen.

Het verslagjaar 2021 werd gekleurd door de coronapandemie, die grote impact had op de gedetineerden en die voor de organisatie bezoekbeperkingen met zich meebracht. Het bestuur heeft in samenspraak met de directeur ingezet op continuïteit in het werk van de organisatie. Het betreft globaal de volgende vijf punten.

In de eerste plaats was de focus sterk gericht op het optimaal bieden van geestelijke verzorging, gegeven de beperkingen. Dit betrof de reguliere bezoek- en correspondentiecontacten en de daaruit voortvloeiende

contacten met familie. Ook werd gebruik gemaakt van nieuwe vormen, zoals videobellen. Daarbij hoorde ook het initiatief van Epafraas voor het kunstproject 'Hoop in je cel' dat samen met het justitiepastaat in Nederland en Kerken met Stip en in samenwerking met het Gevangenis museum in Veenhuizen werd opgezet. Het was een kunstwedstrijd waarbij met beperkte middelen kleine kunstwerken gemaakt werden die iets lieten zien van wat in de gedetineerden leefde. Veel aansprekende inzendingen kwamen hierop binnen.

Om inzicht te krijgen in de betekenis die geestelijk verzorging voor gedetineerden heeft, is in samenwerking met de Ministeries van Buitenlandse Zaken en Justitie & Veiligheid in het verslagjaar een impactonderzoek gestart door het onderzoeksbureau Kaski.

In de tweede plaats is ingezet op contact met en toerusting van de bij Epafraas functionerende vrijwillige geestelijk verzorgers, via webinars, podcasts en persoonlijke (online) contacten. In de afgelopen jaren is een breed netwerk opgebouwd, zowel in de zorglanden als in de landen van Europa. De reflectie op casuïstiek wordt gegeven door ervaren regio-coördinatoren in Nederland die dit ook op vrijwillige basis

doen. Zij organiseren ook intervisiebijeenkomsten. De basis van de deskundigheidsbevordering is het boekwerk 'Zorg voor het verhaal' van prof. dr. Ruard Ganzevoort en Jan Visser, dat iedere geestelijk verzorger in zijn/haar bezit heeft. Voor de organisatie is het van groot belang om de motivatie en de beschikbaarheid van deze groep ook bij de beperkingen, vast te houden. Zeker ook om als de mogelijkheid er weer is, het bezoekwerk weer volledig op te kunnen pakken.

In de derde plaats heeft het bestuur gestuurd op de financiële kaders van de organisatie, door middel van begrotingsdiscipline en fondsenwervingsinitiatieven. Epafraas zal zich in de komende periode extra inspannen om niet gerealiseerde bezoeken in 2020 en 2021 in te lopen in 2022 en 2023.

In de vierde plaats is gewerkt aan betrokkenheid van kerken en fondsen bij de geestelijke verzorging. Met o. a. Nieuwsbrieven, sociale media-campagnes en berichten voor kerken werden fondsen geworven om diaconale steun aan gedetineerden in noodsituaties mogelijk te maken en ook het werk in Europa te financieren. Bij fondsen werden middelen geworven ter ondersteuning van de kwaliteitsontwikkeling, individuele hulp en andere projecten.

In de vijfde plaats is ingezet op de bestuurlijke continuïteit van Epafraas. Mr. Chris van Dam, oud-lid van de Tweede Kamer is bereid gevonden het voorzitterschap op zich te gaan nemen

en daarin ds. Jan Eerbeek op te volgen. Prof. dr. Mechteld Jansen, oud-rector van de Protestantse Theologische Universiteit, trad in februari 2022 eveneens tot het bestuur toe. Daarmee is het bestuur compleet.

Ten slotte: het bezoeken van gevangenen behoort tot de werken van barmhartigheid. Het stemt tot dankbaarheid dat overheid, kerken, fondsen en particulieren dit waardevolle werk voor gedetineerden ver van huis mogelijk maken.

Chris van Dam en Jan Eerbeek

Inleiding

Het bezoeken van gevangenen is in de christelijke traditie een van de zeven werken van barmhartigheid. Barmhartigheid heeft hier en daar een paternalistische bijklank gekregen – een soort bemoeizuchtige hulpverlening. In een van de webinars die Epafra's in 2021 aan de eigen geestelijk verzorgers aanbood, ging Prof. Dr. Theo de Wit daarop in. Hij betoogde dat het belangrijk is om barmhartigheid van zijn sentimentele bijklank te ontdoen en te zoeken naar een steviger invulling van dit begrip. Daarin is barmhartigheid dan vooral gericht op menselijke waardigheid.

Epafra's bezoekt Nederlandse gevangenen die in het buitenland vastzitten en biedt hen geestelijke verzorging. Zij laten zich daarbij leiden door de gedachte dat gevangenen in de eerste plaats mensen zijn. Mensen die weliswaar een misstap begaan hebben, maar die ook beeld van God zijn. Mensen die vastzitten in dikwijls zware omstandigheden van overbevolkte, vuile en onveilige gevangenissen. Het lichamelijke ongemak is groot en de mentale schade groter. De pandemie deed daar, ook in 2021, nog eens een schep bovenop: nauwelijks bezoek, weinig activiteit, veel op cel. Dergelijke omstandigheden leiden tot opstand en in sommige landen tot extreem geweld.

Een bezoek is dan van levensbelang: Een gesprek van mens tot mens, een mens die je naam noemt en naar je luistert, met je praat over je hoop en je wanhoop en met je zoekt naar wat je kracht geeft en bemoedigt. Iemand die jouw menselijkheid ziet.

In dit jaarverslag van 2021 vertellen we over het werk in het afgelopen jaar in het licht van deze menselijke waardigheid. Want ook als we een pot pindakaas of een flesje sap meenemen, medicijnen geven, zorgen dat er een matras komt of schoon ondergoed en opkomen voor mensen die lijden onder discriminatie of vernederende behandeling, gaat dat over menselijke waardigheid.

Ook in 2021 overleden Nederlandse gevangenen in gevangenschap. Soms

kunnen we dan betrokken zijn bij de uitvaart en het contact met de familie. En ook dat gaat over de waardigheid van deze unieke mens.

In de tweede helft van 2021 kwam in verschillende landen het bezoekwerk weer op gang. In Europa hebben we voor een aantal landen waarin veel Nederlanders vastzitten (België, Duitsland, Spanje) de teams geestelijk verzorgers uitgebreid en versterkt, o.a. door gezamenlijk overleg, planning en uitwisseling.

Het werk buiten Europa is grotendeels werk in de zogenaamde zorglanden, landen die door het ministerie van Buitenlandse Zaken zijn aangewezen als landen waar de detentiezorg bijzondere aandacht vraagt. Een aantal van die landen bleef het hele jaar door gesloten voor bezoek (Peru, Brazilië en Thailand bijvoorbeeld). In andere landen kwam het, m.n. in de tweede helft weer op gang. In sommige landen (VS, het VK, Finland) waren eerder al videocalls mogelijk of was er telefonisch contact.

De zeven werken van barmhartigheid

- 1 De hongerigen spijzen
- 2 De dorstigen laven
- 3 De naakten kleden
- 4 De vreemdelingen herbergen
- 5 De zieken bezoeken
- 6 De gevangenen bezoeken
- 7 De doden begraven

Pakketten in Peru

Het werk van Epafraas wordt gedaan door geestelijk verzorgers die veelal wonen en werken in de landen waar Nederlanders vastzitten. Epafraas is een christelijke organisatie die openstaat voor verschillende religies en levensbeschouwingen. Dat geldt voor de gedetineerden en de geestelijk verzorgers. De geestelijk verzorgers doen hun werk op vrijwillige basis, daarbij ondersteund door een klein bureau dat in Leiden is gevestigd.

Tijdens de pandemie hebben we ons programma voor de scholing en toerusting uitgebreid en online aangeboden: een verrijking voor de hele organisatie. In dit jaarverslag vindt u daarvan een impressie.

Ook in 2021 brachten we vier keer het tijdschrift de Comeback uit, in samenwerking met de collega's van

Reclassering Bureau Buitenland en de advocatenbureaus Dutch&Detained en Lawyers Across Borders. Dit tijdschrift ontvangen Nederlandse gedetineerden in de regel via de ambassades. We hielden ook op allerlei andere manieren contact met gedetineerden: met brieven, kaartenacties en het sturen van Bijbels en lichtere lectuur. Ook organiseerden we in samenwerking met het justitiepastaat in Nederland het kunstproject Hoop in je Cel, vernieuwden onze website en telefonische bereikbaarheid, ook voor familieleden.

We danken de ministeries van Buitenlandse zaken, Justitie & Veiligheid, kerken, parochies en fondsen voor de steun in het afgelopen jaar.

Nienke van Dijk
Directeur Stichting Epafraas

Schrijven met gedetineerden

Epafraas ontvangt veel brieven van gedetineerden uit de hele wereld. In 2021 waren dat er 995. De brieven die op het kantoor binnenkomen worden meestal beantwoord door een geestelijk verzorger van het correspondentieproject. Tijdens de pandemie schreven ook geestelijk verzorgers, die normaal vooral op bezoek gaan, nu vaker met 'hun' gedetineerden. Het was dikwijls de enige mogelijkheid voor contact.

In het Webinar 'Schrijven met gedetineerden' ging Rob van der Horst, coördinator van het correspondentieproject in op een aantal vragen en aandachtspunten in het schrijven met gedetineerden.

Bijvoorbeeld: lees de brief met aandacht en kies waar je verder op in wilt gaan. Wees solidair, laat merken dat je meeleeft – je wordt niet vergeten. Wees niet nieuwsgierig of veroordelend en voorzichtig met verdiepende vragen. Daar is vertrouwen voor nodig en dat moet groeien.

OEFENINGEN VOOR MEER PLEZIER IN HET SCHRIJVEN

- Gebruik al je zintuigen. Probeer eens een gebeurtenis te beschrijven waarin óf alle zintuigen voorkomen of juist maar één.
- Schrijf elke dag een half uur. Het maakt niet uit waarover. Schrijf over iets wat is gebeurd, alles kan een inspiratie zijn.
- Houd een dagboek bij.
- Probeer wat je te pakken kan krijgen aan literatuur te lezen en noteer wat je hier uithaalt.
- Bedenk een eerste zin voor een detective, een horrorstory, een liefdesverhaal, en een verhaal waarin jij zelf de hoofdrol speelt.
- Schrijf een (verzonnen) dialoog, een gesprek tussen twee mensen.
- Maak een haiku, een gedicht van drie regels met een vaste hoeveelheid lettergrepen: 5-7-5. Een voorbeeld:
Kleine huisjesslak / ook jij beklimt de Fuji / maar langzaam, langzaam (door: Issa)

Fragment van artikel 'Een brief schrijven, hoe doe je dat?' uit Comeback nr. 2, 2021

Verveling en eenzaamheid namen toe

Kees Geluk

Lokaal geestelijk
verzorger
in Costa Rica

Eind 2019 deed ik mijn laatste bezoek voor de pandemie in Costa Rica en begin 2020 in Martinique. In het vliegtuig zag je al wat mensen met mondkapjes, maar voor de meesten was het nog een ver-van-mijn-bed-show. Twee weken later zaten we hier officieel in een pandemie.

Het bezoekwerk in de gevangenissen werd opgeschort en pas in januari 2021 konden we weer verder. Bezoek werd enorm gewaardeerd. Vanwege de corona maatregelen was er al die tijd ook echt minder te doen voor de gedetineerden: verveling en eenzaamheid namen toe. Ook was er minder medische zorg beschikbaar. Daardoor zag je dat men dat zelf ging regelen: de ene gevangene verkocht bijvoorbeeld zijn antibiotica door aan de ander.

Als geestelijk verzorger merkte je de gevolgen van de pandemie vooral in de vorm van de protocollen. Als vóór de pandemie het verzoek van de ambassade aan de gevangenis niet helemaal goed was ontvangen, kwam je er meestal alsnog wel in. Maar nu werd ik een keer teruggestuurd, toen bleek dat er een spellingsfoutje in het emailadres zat, waardoor die brief niet was aangekomen. Verder moest je uiteraard een mondkapje dragen. Ook werd het gesprek gevoerd in een kantoor met een glazen wand in het midden. Voorheen kon je gewoon rustig ergens buiten op een bankje gaan zitten met een gedetineerde. Verder ben ik een keer vergeefs naar de gevangenis gereisd: in de unit waar ik op bezoek zou gaan was er een aantal coronabesmettingen, waardoor de hele unit in quarantaine moest.

Toch: vergeleken bij andere landen was de manier van omgang met de pandemie in Costa Rica mild. En gelukkig was er dan ook relatief snel weer bezoek aan gevangenen mogelijk.

Scholing en webinars in 2021

In 2021 hebben we het scholingsprogramma verder uitgebreid. We organiseerden in Zoom opnieuw een serie webinars, met als docenten de regiocoördinatoren van Epafraas en een aantal gastdocenten. De gespreksleiding was in handen van Nienke van Dijk. We deden dat telkens op twee tijdstippen, wegens de verschillende tijdzones waarin onze vrijwilligers verkeren.

- ▶ **Communiceren met afkortingen** (Kees van Dam)
- ▶ **Moraal en criminaliteit** (Theo de Wit)
- ▶ **Mediteren met gedetineerden** (Karan Gokoel)
- ▶ **De ethiek van het straffen** (Theo de Wit)
- ▶ **Barmhartigheid** (Theo de Wit)
- ▶ **Geestelijke verzorging en zedendaders**
(Anne van Voorst en Rob van der Horst)
- ▶ **Religieuze diversiteit** (Karan Gokoel)
- ▶ **Religieuze en culturele communicatie** (Kees van Dam)
- ▶ **Schrijven met gedetineerden** (Rob van der Horst)
- ▶ **Vergeving** (Aline Barnhoorn)

Om de inhoud van de webinars toegankelijk te houden voor alle vrijwilligers van Epafraas hebben we de presentaties (in Mentimeter) op de interne website voor Epafraas gezet. Van zes daarvan heeft radiomaker Elianne Meijer **podcasts** gemaakt.

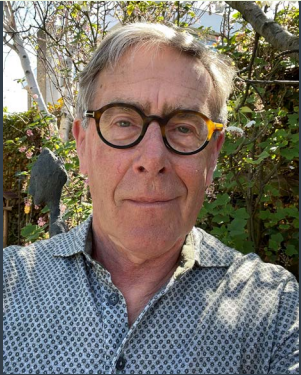
directeur **Peter Baaijens**, die uitlegt wat het leven in een 'totale institutie' als een gevangenis met een mens doet.

Luistert u bijvoorbeeld naar de podcast Bewustwording met oud-gevangenis-

Luister hier
naar de podcast

Mijn eerste bezoek in Coronatijd

Wim Blokhuis

Geestelijk verzorger
in Kroatië

Tijdens het 35-jarig jubileum in 2019 kwam ik in aanraking met het werk van Epafraas. Daar werd ik enthousiast voor het bezoekwerk aan gevangenen en meldde me aan als geestelijk verzorger.

Toen kwam begin 2020 corona en viel alles stil en leek het bezoekwerk uit beeld te verdwijnen. Tot een half jaar later een uitnodiging kwam voor deelname aan webinars, online themabijeenkomsten en korte trainingssessies voor de vrijwillige geestelijke verzorgers van Epafraas. Op afstand kreeg het werk opeens weer kleur en kwam mijn enthousiasme terug om aan de slag te gaan.

In juni 2021 kwam er een verzoek om twee jonge gevangenen in Kroatië te bezoeken. Maar wegens een corona uitbraak, een overplaatsing en nieuwe quarantaine, duurde het nog een half jaar voordat het bezoek werkelijk plaats had. Van een vol vliegtuig naar een vrijwel leeg hotel. De andere dag per auto naar die veraf gelegen gevangenis. Mijn temperatuur werd gemeten en ik ontving verdere instructies: geen fysiek contact en mondkapje ophouden tijdens het gesprek.

Opeens zat ik in een slecht verlichte ruimte met een beslagen bril, mondkapje voor het gezicht en een plastic spatscherm tussen mij en een nog onbekende persoon. Ook zij wist niet wie ze voor zich had, want pas die morgen had ze gehoord dat er bezoek kwam. Onwennig en een beetje lacherig over de rare situatie, ontstond er een mooi en ontspannen gesprek. Mooi omdat er weer persoonlijk contact mogelijk was met iemand uit Nederland. De tijd vloog om en we namen na een uur hartelijk afscheid van elkaar.

Nog voor ik 's avonds het vliegtuig in stapte, appte een van de ouders me al hoe het met haar dochter ging en kon ik haar geruststellen dat het naar omstandigheden goed ging.

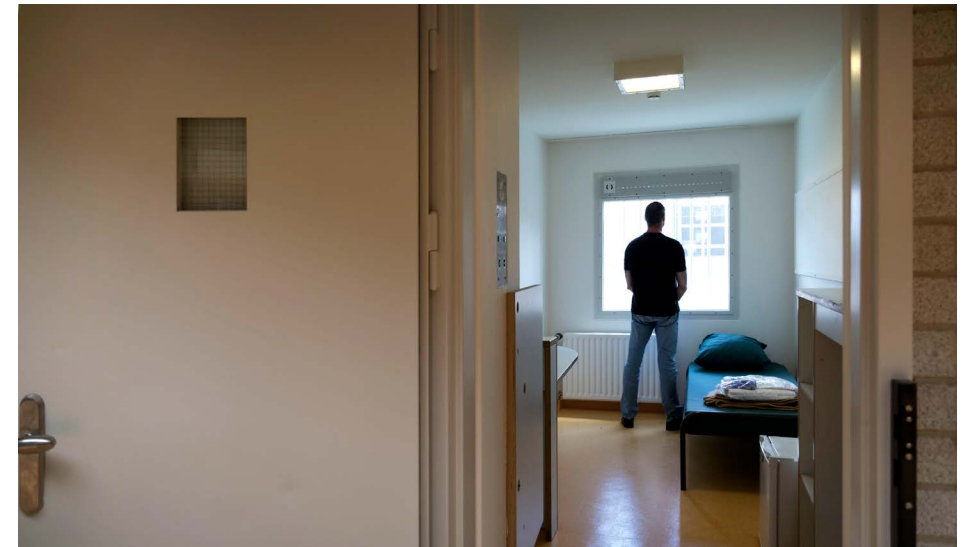
Impactonderzoek

In 2021 is het onderzoeksbureau Kaski begonnen met een impactonderzoek naar het werk van Epafraas. Met vragenlijsten voor gedetineerden, interviews met ex-gedetineerden en familieleden, ambassademedewerkers, casemanagers en geestelijk verzorgers.

De belangrijkste onderzoeksvraag is:

Welke impact heeft de hulp die Epafraas verleent?

Het antwoord op deze vraag moet inzicht geven in het belang van het werk van Epafraas en daarnaast wat er verbeterd kan worden. Dit betekent dat de onderzoeksresultaten kunnen worden gebruikt voor het weergeven van de legitimiteit van het werk van Epafraas naar de 'buitenwereld' (waaronder de ministeries) en daarnaast voor een interne kwaliteitsslag. De resultaten van het onderzoek komen in 2022 beschikbaar.

Hoop in je Cel

“Wat geeft jou hoop in je cel?”
Dat vroegen we gedetineerden uit te drukken in een kunstwerk. Via de Comeback en in Nederland via het Justitiepastaat nodigden we gevangenen uit om hun kunstwerken of foto's daarvan op te sturen.

Francis de V.,
PI Haaglanden,
uit een serie van
vijf beelden

Tijdens de coronapandemie waren alle gevangenissen gesloten voor bezoek. Dat betekende dat gevangenen in een nog groter isolement terecht kwamen dan anders. Wij bleven natuurlijk wel schrijven, en kregen dan te horen dat ze eigenlijk niks meer te doen hadden, omdat veel werk was weggevallen en ze niet meer van cel mochten.

Boekje met alle inzendingen van
gedetineerden

Sommigen gedetineerden in het buitenland stuurden ook gedichten, tekeningen of andere kunstwerkjes op en dat zette ons aan het denken. Daarop kwam Jan Eerbeek, destijds nog voorzitter van Epafras, met het idee van de wedstrijd 'Hoop in je Cel'. Het plan was om de ruim 80 inzendingen in december 2021 te presenteren in het Gevangenis museum in Veenhuizen. Vanwege de lockdown

C., PI Nieuwersluis

kon deze bijeenkomst niet doorgaan en werd hij verplaatst naar maart 2022. Kijk hier naar een van de inzendingen:

Bekijk de video van
-, Dr. S van Mesdag

Media en communicatie

Omdat Epafraas gedetineerden en hun familie die hulp zoeken beter wil bedienen met informatie die ze nodig hebben, is de website flink aangepakt. Wilden we de afgelopen jaren vooral het Nederlandse publiek betrekken bij wat we doen, door verhalen te vertellen, nu is de focus meer verlegd naar de mensen waar het de stichting echt om gaat.

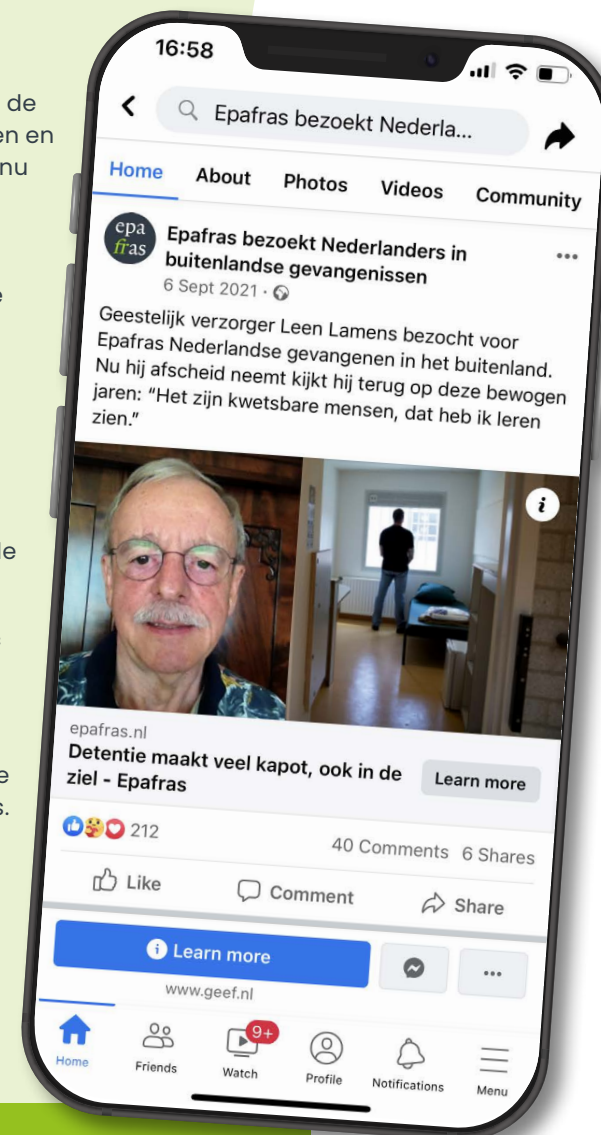

Ook organisaties en personen die de stichting steunen – kerken, fondsen en geestelijk verzorgers – navigeren nu gemakkelijker naar informatie die voor hen van toepassing is. Vanzelfsprekend zijn de verhalen, nieuw en oud, gebleven. Ook deze worden nog steeds goed gelezen voor steun en inspiratie.

Sociale media

Het belangrijkste kanaal op sociale media voor Epafraas is Facebook. We stimuleren het publiek op dit kanaal vooral op het platform zelf te discussiëren en te reageren.

Op die manier bereiken we geïnteresseerden en kunnen wij ze betrekken bij het werk van Epafraas.

# Facebook vrienden	5.928
# gebruikers epafraas.nl	9.459
# bezoeken epafraas.nl	11.536
# bekeken pagina's	31.779

Bron: Google Stats, Global Village Media

Citaat van een gedetineerde, bijna ex-gedetineerde:

Heel erg bedankt voor jullie kaartje, bijna aan het eind van deze rit in de gevangenis, ik kom binnen een paar dagen vrij gelukkig. Ik ben blij dat jullie de schilderijtjes Nederland, Europa en wereld leuk hebben gevonden, en dat ze een coole plek vinden in jullie kantoor. Nogmaals heel erg bedankt ook voor alle steun en hulp met het doorsturen van vele kunstwerkjes. Wanneer ik in Nederland aankom, een dezer dagen, neem ik contact met jullie op en kom ik wel langs met een leuk cadeautje en wijn.

R. Spanje

Activiteiten

In 2021 kon Epafraas vaker op bezoek dan in 2020, maar het normale niveau van 800 bezoeken werd nog lang niet gehaald. Het aantal belcontacten nam toe, evenals het aantal brieven en pakketjes.

Conferentie Madrid - Epafraas ontmoeting met de ambassadeur van Madrid dhr. Jan Versteeg en collega Inge Soffner

In november 2021 hielden we voor het eerst in lange tijd weer een conferentie, ditmaal in Madrid. De conferentie was bedoeld voor lokale vrijwilligers uit Afrika en Europa.

De eerste dag (en sommigen ook nog op een andere dag) zijn alle deelnemers (in duo's) op bezoek geweest bij Nederlandse gedetineerden, verspreid over zeven gevangenissen in Madrid. De reflectie op deze bezoeken en de zowel praktische en inhoudelijke vragen en thema's daaruit, stonden in

het vervolg van de conferentie centraal. Bijvoorbeeld: loslaten of vasthouden of het appél om te helpen: wat doe je wel en niet en hoe doe je dat eigenlijk, luisteren zonder oordeel? Verder was er een lunchbezoek van de Nederlandse ambassadeur en zijn collega en kwam ook een vrijwilliger van Reclassering Bureau Buitenland vertellen over haar ervaringen.

► *Zie pagina 28 voor de activiteiten in cijfers.*

Hoopvol gestemd over de toekomst

Irene Elbertsen

Geestelijk verzorger
in België

Mijn bezoek aan de gevangenen in Wortel en Merksplas viel qua corona in een gunstige periode: de maatregelen in België waren per 1 oktober versoepeld. Mondkapjes waren nog verplicht in openbaar vervoer, zorginstellingen en ook in de gevangenen.

Omdat dit mijn eerste bezoek namens Epafraas was en dus een kennismaking met de ongeveer vijftientig aangemelde gedetineerden, maakte ik me van tevoren zorgen over hoe ik hen zou aantreffen na de lange periode van isolatie. Ik was voorbereid op een algehele neerslachtigheid, een gevoel dat door het regenachtige en sombere weer nog werd versterkt. De gevangenis, zoals gebruikelijk gelegen in saai niemandsland, zag er bij mijn aankomst troosteloos uit. De ontvangst door het personeel was echter vriendelijk en zodra de eerste gedetineerde het kamertje binnentrad leek er toch een sprankje licht door te breken.

Want ondanks alles waren de meeste van hen vol goede moed; blij dat er bezoek kwam en dat er naar hen geluisterd werd, opgelucht dat zij hun verhaal kwijt konden, hoopvol gestemd over hun toekomst. Wat mij trof was hun openheid tijdens de gesprekken en hun aanpassingsvermogen om zich staande te houden in zowel de eenzaamheid als de irritaties die een cel met vier 'bewoners' met zich mee brengen. De aanwezigheid van familie- en relatiebanden, het uitzicht op een betere toekomst, het onvermoeibaar bezig zijn met rechtszaak of overplaatsing en niet in de laatste plaats het geloof/religie leken daarbij een grote rol te spelen. Het einde van de coronamaatregelen leek voor hen écht een nieuw begin dat misschien nu werd ingeluid door dit bezoek van Epafraas.

Dit gevoel van nieuwe hoop tijdens dit eerste bezoek zal mij altijd bij blijven. Er zou nog een lockdown volgen, maar gelukkig heb ik de meeste gedetineerden begin maart opnieuw kunnen bezoeken!

Gesprekken van hart tot hart

Frits Langeraar

Geestelijk verzorger
in Duitsland en België

Afgelopen najaar zijn Nederlandse gedetineerden in de gevangenen in Hasselt en Turnhout in België (september) en in Keulen en het penitentiair ziekenhuis in Fröndenberg/Ruhr in Duitsland (november) bezocht. In totaal zijn hiervoor 6 werkdagen voor gebruikt. Het aantal gedetineerden die bezocht zijn in België bedraagt 49 en in Duitsland slechts 4.

De meeste gesprekken verliepen goed. Sommige gesprekken van hart tot hart, andere gesprekken meer over de strafzaak en koetjes en kalfjes. Een rode lijn is dat de Nederlanders allemaal aangenaam verrast waren om bezocht te worden door een geestelijk verzorger 'die helemaal uit Nederland' voor hen op bezoek kwam, waarmee zij heel even uit hun isolement werden getild. Het toont aan hoe belangrijk het bezoekwerk is, ook om daarmee te verkennen hoe Nederlanders gedetineerd zijn en onder welke omstandigheden.

Die omstandigheden laten zich het beste tekenen door langdurig wachten tot je zaak behandeld wordt en onzekerheid over de duur van de detentie. Ook dat er discriminatie en ongelijke behandeling is, omdat je Nederlander bent. Of een migratie-achtergrond hebt. Maar ook dat er in bepaalde gevangenen veel activiteiten (zoals luchten, sporten, bibliotheek, recreatie) zijn waarmee gedetineerden hun tijd kunnen doden en zich kunnen verpozen. Eén gedetineerde in Duitsland zei: "het is een dagtaak om de tijd te vermoorden!". Teleurstellend was de medewerking van de leiding in het penitentiair ziekenhuis om die ene Nederlander die daar verpleegd werd te mogen bezoeken. Dit werd uiteindelijk na lang 'soebatten' geweigerd. In België is de medewerking van de leiding en het personeel plezierig.

Tijdschrift Comeback

Vier keer per jaar ontvangen gedetineerden het tijdschrift **Comeback**. Met nieuws, informatie over recht en volbrieven van andere gedetineerden. Epafraas voert de hoofdredactie over het blad, dat in 2021 werd uitgegeven in samenwerking met **Reclassering Nederland Bureau Buitenland, Dutch & Detained en Lawyers Across Borders**.

Met het magazine willen de organisaties voorkomen dat gedetineerden vervreemden van het thuisland, hen helpen bij de voorbereiding op terugkeer en hen geestelijk ondersteunen tijdens gevangenschap. **Comeback** betekent voor gedetineerden contact met Nederland en de Nederlandse taal. In de naam van het magazine, 'Comeback', zit alles wat we met het tijdschrift willen bereiken. Dat gedetineerden 'terug' kunnen keren: sociaal en fysiek.

De nummers uit 2021 zijn toegevoegd aan de website van Epafraas. De artikelen hierin zijn zo bereikbaar voor familieleden, ex-gedetineerden en ander belangstellenden. Ook in de komende jaren zullen we met energie en aandacht een blad blijven maken dat speciaal bestaat voor Nederlandse gevangenen in het buitenland. Zo laten we hen weten dat ze niet vergeten worden.

Het tijdschrift benadert thema's vanuit een sociaalpsychologische, juridische en pastorale invalshoek. In 2021 waren de vier hoofthema's achtereenvolgens:

- ▶ **Terugkeer. Je straf uitzitten in Nederland**
- ▶ **Je balans vinden achter de tralies**
- ▶ **Geld en schulden**
- ▶ **Ouder & Kind**

Geloof

In elke **Comeback** is ook aandacht voor het thema 'geloof'. In 2021 werden de bijdragen verzorgd door **ds. Jan Eerbeek** (Epafraas), **Maria van Mierlo** (auteur, spreker, begeleidt retraites) en **ds. Aline Barnhoorn** (Epafraas).

Bij het Kerstnummer sturen we voor alle gedetineerden een **Bajesagenda** mee, die wordt gemaakt door Ark Mission. De ds. Van Dijkstichting financiert deze agenda.

Bij het Paasnummer sturen we een **paasgroet** mee, in de vorm van een kaart, handgeschreven door mensen uit de kerken in Nederland. Dit wordt bekostigd door Kerk in Actie.

“Het is een voorrecht menselijk contact te mogen geven aan mensen die zo kwetsbaar zijn. Veel mannen die ik bezoek hebben hun vonnis nog niet gekregen en leven in grote onzekerheid. Ik mag dan komen, met ze zitten, en horen hoe het met ze is. Mijn hart ligt echt bij de gedetineerden.”

Fragment uit **Comeback** nummer 3 in 2021.

Fineke Janssen (65) is sinds 2017 geestelijk verzorger voor Epafraas in Bolivia.

Er was een interview met geestelijk verzorger **Fineke Janssen** (Bolivia) van Epafraas. En **Karan Gokoel** (regiocoördinator Latijns-Amerika, Suriname) werkte mee aan een artikel over gezond blijven tijdens detentie.

Vrijwilligers en betaalde krachten 2021

Aantal vrijwillige bestuursleden	6
Aantal betaalde krachten kantoor	2
Aantal vrijwilligers pastoraat	92

Activiteiten in cijfers

	2021	2020
Bezoeken	332	127
(Video)Bellen gedetineerden	80	75
Brieven en pakketten	1.498	1.455
Webinars	18	16
Conferenties	1	0
Reizen	65	48
Contact relaties gevangenen	980	950
Landen	32	28

Bestemming resultaat 2021

	2021	2020
Bestemmingsreserve Niet Zorglanden	-	€ 30.000
Overige reserve	€ 27.593	€ 3.946
Bestemmingsfonds Zorglanden	€ 16.397	€ 31.835
Bestemmingsfonds Comeback	€ 1.545	€ 5.328
	€ 45.535	€ 71.109

Staat van baten en lasten over 2021

Door de corona-pandemie was 2021 voor Epafraas een moeilijk jaar omdat veel geplande bezoeken niet door konden gaan. De overgebleven middelen zijn gereserveerd voor het bezoekwerk in de komende jaren.

Baten	2021	2020
Subsidies	€ 417.790	€ 415.800
Giften en bijdragen	€ 78.676	€ 83.082
Overige baten projecten	€ 43.094	-
Baten	€ 539.560	€ 498.882

Bruto exploitatieresultaat	€ 539.560	€ 498.882
-----------------------------------	------------------	------------------

Lasten	2021	2020
Geestelijke verzorging	€ 88.204	€ 66.555
Directe kosten Comeback	€ 90.214	€ 86.601
Personeelskosten	€ 198.987	€ 191.780
Afschrijvingskosten	€ 2.368	€ 2.295
Huisvestingskosten	€ 30.490	€ 35.612
Overige lasten projecten	€ 43.572	-
Organisatie kosten	€ 39.521	€ 44.515
Beheerlasten	€ 493.356	€ 427.358

Exploitatieresultaat	€ 46.204	€ 71.524
-----------------------------	-----------------	-----------------

Rentekosten en soortgelijke kosten	- € 669	- € 415
Som der financiële baten en lasten	- € 669	- € 415
Resultaat	€ 45.535	€ 71.109

Overleden

Overleden in 2021

Geestelijk verzorgers van Epafraas:

Ria van Gelderen (vrijwilliger correspondentieproject)

Carolina Jimenez (Spanje)

Wim Bokseveld (Haïti)

Aage Smilde (Duitsland)

Gevangenen:

Johny (Verenigd Koninkrijk)

Freddy (Indonesië)

Colofon

Redactie

Nienke van Dijk
Jarmila Thodé

Productie

Global Village Media

Vormgeving

René Mohrmann

Afbeelding omslag: Sjoerd Tolsma

Fotografie

ANP, iStock, Leonard Faustle, Valerie Kierkels

Bestuur Epafraas 2021

Ds. Jan Eerbeek, voorzitter
Drs. Foekje Damstra-Peuscher, secretaris
Mr. Jan de Lange, penningmeester
Dr. Cees de Visser
Dr. Mr. Ryan van Eijk
Mr. Annette van Lookeren Campagne

Bureau Epafraas

Drs. Nienke van Dijk, directeur
Jarmila Thodé, office manager
Drs. Rob van der Horst, correspondentieproject
Arie de Kluijver, fondsenwerver

Regiocoördinatoren

Drs. Rob van der Horst
Drs. Karan Gokoel
Drs. Theo Raaijmakers
Dr. Kees van Dam
Ds. Anne van Voorst

Stichting EpafRAS

Hulp aan Nederlandse
gedetineerden in het buitenland

EpafRAS foundation

In Aid of Dutch prisoners abroad

 Morssingel 5-7, 2312 AZ Leiden

 +31(0)71 204 84 07

 +31(0)6 25 59 02 81

 epafRAS.nl

 info@epafRAS.nl

 @EpafRAS_nl

 @epafRASNL

epafRAS

